

Становище

за дисертационния труд на Боян Баханов
„Правните норми като езикови конвенции“,

от доц. д-р Петя Тодорова

Представеният дисертационен труд на Боян Баханов е продукт на задълбочени теоретични разработки и показва компетентността на автора в областта на изследваната проблематика.

Той поставя пред себе си нелеката задача да анализира правните норми през призмата на езиковите конвенции. Като изхожда от широките си познания върху нормативната уредба и системата на правото от една страна и тези върху философията на езика от друга страна, Боян Баханов логически аргументира позицията, че „...както всекидневният език изразява мисленето, така и езикът на закона изразява нормотворческото мислене в съответното общество“, обяснява как „цялостният нормотворчески процес бива обвързан с набор от когнитивни дейности в съзнанието на нормативния авторитет“ и как като следствие на това, „на база общи абстракции“ се формулира „изискване за едно всеобщо обществено поведение“, като финално акцентира на факта, че „нормотворческата повеля достига до своите адресати единствено посредством езика.“ (стр.6).

Така формулираната задача: да представи и изследва „правните норми като езикови конвенции“ е допълнително усложнена от приложения аспект, а именно – да установи „факторите, които влияят върху тези конвенции, като отграничи конвенционално от неконвенционално езиково значение в езика на закона.“ (стр. 5) Следователно, не само да разглежда правото и

езика като самостоятелни и автономни реалности, а чрез релацията помежду им, в динамиката на тяхното взаимодействие и взаимната им обусловеност, което само по себе си е допълнително интелектуално предизвикателство.

Подобно изследване, което включва едновременното разглеждане и разработване на проблеми от различни научни полета, налага непрекъснато надсяване на тесните рамки на една или друга научна област. Съответно, се появява необходимостта в изследването да се използват широки познания не само по философия на езика, но и по право.

Разработването на такава очевидно комплицирана тема изисква несъмнено проява на изследователска смелост и увереност. Но освен куража, Боян Баханов демонстрира в дисертацията си и достатъчно умения да се справи с повечето от предизвикателствата, възникващи в процеса на разработване на поставените задачи.

Освен това, не трябва да се забравя, че научната стойност на всяка докторска дисертация е не толкова в приключването на един проблем, в решаването на една задача, а в откриването на изследователските перспективи пред докторанта – дисертацията не е опусът на живота, венецът на изследователската кариера, а бележи само здравото начало и следва да се оценява с оглед плодотворността на тематиката и подхода към нея. А последните определено заслужават висока оценка като приноси за философията на езика.

Дисертационният труд е в обем от 208 страници. Текстът е коректно структуриран – съдържа увод, три глави (всяка от които със съответните три подраздели), заключение, библиография. Авторефератът отговаря на нормативните изисквания и е разработен добре в съдържателно отношение – изчерпателно представя засегнатите в труда проблеми и авторските тези. Определено може да се каже, че кандидатът е спазил всички формални изисквания, на които следва да отговаря подобен научен труд.

Текстът показва, че работата му като докторант е била продуктивна и е оставила трайни следи върху неговото научно оформяне и израстване. Очевидно е, че Боян Баханов е добре запознат с философията на (късния) Лудвиг Витгенщайн, която използва за аргументация на основната си теза, като показва лингвистичния израз на правните норми като вид конвенционална употреба в юридическата лексика. Но също така, той познава философските концепции, на Дейвид Люис за конвенционалния характер на нормативните правила, на Джон Остин и Пол Грайс за езиковото значение, като демонстрира умение да използва и коментира коректно техните идеи в изследваната от него проблематика. Освен това, в текста са разгледани философски и правни научни трудове на утвърдени български автори, както и научни изследвания в областта на философията на езика на правото от чужди автори.

Аналитичният обзор, който Боян Баханов е направил в областта на дисертацията си, представя изследовател, който има ясни перспективи спрямо разработваната тема.

Определено достойнство на дисертационния труд е неговата библиография (127 заглавия на български и английски език), която покрива различните области на изследване, засегнати в основния текст. Трябва да се отбележи и факта, че библиографията съдържа предимно използвани и коментирани трудове, при това на меродавни автори в изследваната проблематика. Това свидетелства за продължителната, упорита и целенасочена работа по дисертацията, за стремежа на автора да обхване темата във възможно най-коректната експлицитност в детайлното описание на такъв сложен проблем.

Като цяло текстът на дисертационния труд демонстрира необходимата достатъчна информираност и вникване в същността на материята на различни области – философия, философия правото,

философия на езика, философия на езика на правото, която докторантът е придобила в процеса на своето образование.

Важен белег за равнището на получената образованост е и стилът на научното изложение. Авторът развива тезите си аналитично, логично и убедително, коректно представя и използва адекватна литература, формулира ясно собствените си позиции и разбирания. Като цяло стилът на разработката отговаря напълно на изискванията за съвременния стил на научно изследване.

Приложеният критически подход е много добър. Със способността си да формулира научни проблеми и да търси тяхното осветяване посредством богата и фундаментална литература, Боян Баханов доказва убедително своята научна зрялост.

Текстът напълно отговаря на изискванията и съответства на стандартите за дисертационен труд в Република България. Авторефератът е направен според изискванията на този жанр – той представя вярно и по коректен начин съдържанието на дисертационния труд. По темата на дисертацията са публикувани четири статии, като съществува и пета, която е под печат. Самооценката на приносните моменти е коректно извършена. В посочените приноси се съдържат реалните научни постижения на дисертацията.

Гореизложеното ми дава всички основания да предложа на Боян Баханов да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор”.

(доц. д-р Петя Тодорова)